Súťaž pre deti

Milé krakovianske deti a mládež, redaktorský tím HLAS-u Krakovian pre vás pripravil

„S Ú Ť A Ž“
o najlepšiu poviedku s detektívnou zápletkou

vekové ohraničenie:
8 – 14 rokov
vaše poviedky spolu s menom, vekom a adresou posielajte na:
florekova77@gmail.com
martin.gono@krakovany.sk

alebo na adresu redakcie HLAS-u Krakovian:
Zuzana Floreková,
Martin Gono,
HLAS Krakovian
Obecný úrad Krakovany
Námestie sv. Mikuláša
406/4
922 02 Krakovany

***

uzávierka súťaže je 31. mája 2009 víťaznú poviedku uverejníme v letnom čísle HLAS-u Krakovian a víťaza odmeníme hodnotnými cenami

***

Takže mladí a nádejní spisovatelia, prajeme vám veľa chuti, zábavy a fantázie pri tvorení.

Spoločenská kronika

V mesiaci november 2008 nás navždy opustil: Jozef **Žák** vo veku 53 rokov.

Touto cestou vyslovujeme úprimnú sústrasť všetkým pozostalým!

-r-

Starosta sa prihovára

Vážení spoluobčania!

Rok 2008 sa pomaly stáva minulosťou. Býva zvykom, že na záver roka sa hodnotí to, čo sa v jeho priebehu urobilo a čo sa plánuje urobiť. Z tohto dôvodu by som chcel aj ja niektoré najdôležitejšie akcie obecného úradu pripomenúť.

Veľa úsilia sa venovalo kanalizácii. Vykopalo a skolaudovalo sa 352 metrov kanalizácie na Južnej ulici. Pri voľbe, odkiaľ kanalizáciu začať budovať, sa vychádzalo z najnižšieho bodu, a to je prečerpávacia stanica. Ďalej sa pokračovalo smerom nahor. Bolo to rozhodnutie obecného zastupiteľstva, ktoré musím rešpektovať aj ja. Druhým dôvodom pri rozhodovaní bolo i to, že všetci stavebníci, aby nemuseli budovať žumpy, sa pripoja na kanalizáciu.

Vykopaná a uložená je aj polovica kanalizácie na Veternej ulici. Dôvod, prečo sa začalo s budovaním na tejto ulici je ten, že sú tu nevysporiadané pozemky pod cestou a katastrofálny stav miestnej komunikácie. Nevysporiadané pozemky neumožňujú čerpanie prostriedkov z eurofondov. V súčasnom období je tento proces veľmi zdĺhavý a nákladný a nedá mi nespomenúť, že tieto veci sa dali vyriešiť do roku 2000 jednoduchšie a lacnejšie – vydržaním.

Kanalizácia na Veternej ulici sa plánuje dokončiť v priebehu prvej polovice roku 2009.

Rovnako nevysporiadané pozemky sú aj v Krakovanoch. Hneď na začiatku roka chceme riešiť cestu od cintorína v Krakovanoch po Ulicu k Spúšťu, Ulicu k Spúšťu a Južnú ulicu. Tým by bola väčšina ciest v Krakovanoch v poriadku.

V tomto roku sa obec tiež zamerala na prípravu stavebných projektov, ktoré chce v budúcnosti podať, keď vyjdú výzvy. Vypracované sú projekty na rekonštrukciu miestnych komunikácií, na kanalizáciu obce, rekonštrukciu kultúrneho domu, areálu športového ihriska a projekt na zateplenia materskej školy. 15. januára 2009 sa končí výzva, do ktorej sa chceme zapojiť s projektom materskej školy, ktorý zahŕňa výmenu okien, rekonštrukciu kúrenia, zateplenie strechy a plášťa budovy. V prípade úspešnosti a zrealizovania projektu by podstatne klesli náklady na energie. Obec vynaložila na projektovú dokumentáciu nemalé prostriedky a veľa úsilia bolo potrebného na to, aby boli vybavené všetky stavebné povolenia.

Prioritami v budúcom roku bude vybudovanie detského ihriska a vybudovanie ihriska s umelou trávou, na ktoré sú v rozpočte vyčlenené prostriedky. Ihrisko s umelou trávou sa vybuduje, ak bude poskytnutá dotácia od štátu, pretože finančné náklady na jeho zhotovenie sú 2 milióny. Obec nemá také množstvo voľných peňazí.

Chcel by som zaujať stanovisko k odpadom. Vývoz a spracovanie zeleného odpadu sa na konci roka dostalo do prijateľných medzí, i keď niektorí občania nerešpektujú, že sa vyváža len v sobotu. Iní sa hnevajú, keď dovezú zmiešanú zelinu s konármi, že ju musia roztriediť. Prosím občanov, aby dodržiavali termín a pravidlá vývozu, lebo sa zvyšujú náklady na spracovanie odpadu a dochádza k poškodeniu drvičky.

Prvýkrát sa robil zber nadrozmerného odpadu a bolo ho veľa. Časť kobercov sme dali do útulku pre psov a 5 vlečiek kresiel a skríň sa vyviezlo na skládku. Aj v budúcom roku sa plánuje s vývozom. Dvakrát do roka sa robí zber elektroodpadu. Každý, kto kupuje elektrický spotrebič, zaplatí v cene poplatok za recykláciu. Pri bielej technike je to asi 500,-Sk. Predávajúci je povinný zobrať zadarmo starý spotrebič. Ak sa ho občan nezbaví takýmto spôsobom a nechce čakať na zber v obci, môže ho zaviezť do firmy BOMAT vo Veľkom Orvišti, ktorá spracováva tento odpad. No stáva sa, že niektorí vyvážajú spotrebiče do chotára a znečisťujú životné prostredie. Je smutné, že hoci zber PET fliaš je bezplatný a stačí ich vyložiť pred dom, je ich v našej Holeške plno. Vyzývam touto cestou občanov, aby využívali separovanie, a tým boli citlivejší k životnému prostrediu našej obce.

Veľkým problémom je aj dodržiavanie VZN o pohybe psov. Psy bez dozoru, bez košíka po obci desia malé deti, znečisťujú trávniky a v extraviláne naháňajú zver. VZN stanovuje za takéto priestupky peňažné pokuty.

Na konci roka veľmi pobúrilo našich občanov sprejerstvo, ktorým boli znehodnotené fasády mnohých budov v obci a autobusové zastávky. Touto cestou prosím občanov, aby boli všímaví a nahlasovali každé porušenie zákona na políciu vo Vrbovom.

Starší občania sa stále viac stávajú ľahkou korisťou podvodníkov, ktorí pod rôznymi zámienkami ich chcú okradnúť. Podomový predaj je v obci zakázaný. Štátne inštitúcie a podniky inkasujú peniaze len prostredníctvom šekov a bezhotovostným stykom, preto nepúšťajte cudzie osoby do svojich domov. Ak zbadáte pohyb podozrivých osôb po obci, oznámte to na obecný úrad alebo na políciu. Vzhľadom k tomu, že ma oslovili viacerí občania s požiadavkou, bol v káblovej televízii pridaný kanál LUX. Vysiela na tom istom kanáli, kde bol naladený program ČT 24.

V decembri sa pripravuje založenie občianskeho združenia Jednota dôchodcov, ktorá v okolitých obciach pracuje veľmi aktívne. Jeho poslaním je spestriť život dôchodcom v obci a udržiavať dobré medziľudské vzťahy. Želám mu úspešný štart.

Všetkých zaujímajú dane a poplatky. Dane sa v roku 2009 nebudú meniť. Zostanú na úrovni roku 2008. Zvyšuje sa len poplatok za komunálny odpad na 400,-Sk ročne na osobu. Dôvodom sú rastúce náklady na jeho vývoz a likvidáciu.

Na záver chcem poďakovať tým, ktorí sa nejakým spôsobom podieľali na živote v obci a zaželať všetkým občanom do nového roka veľa zdravia, šťastia, pokoja v osobnom i pracovnom živote.

Vladimír MIHÁLIK

Žiadosť poddaných z dediny Stráže z roku 1821

➢ *HISTÓRIA*

Marián Kľčo - Vladimír Krupa

Historik a archivár Pavol Horváth v knihe Listy poddaných (Bratislava 1955) publikoval žiadosť, ktorú poddaní z dediny Stráže v roku 1821 poslali svojmu zemepánovi grófovi Jozefovi Aponimu. Obec identifikovali ako Stráže nad Myjavou (od roku 1960 Šaštín-Stráže).

V skutočnosti však ide o bývalú obec Stráže, ktorá je od roku 1943 súčasťou obce Krakovany. Obec bola od stredoveku vlastníctvom šľachtického rodu Aponiovcov.

Za zakladateľa rodu Aponi sa považuje Tomáš Rufus (Červený) pochádzajúci z rodu Pécovcov. V roku 1323 – 1349 bol kastelánom hradu Čachtice, neskoršie Holíča a Branča. V roku 1335 spolu s bratom Mikulášom – hontianskym županom získali od uhorského kráľa Karola Róberta dediny malé Stráže (Kisewr, Kiseur) a Orvište (Ryuse, Rywse). V roku 1336 Tomáš Rúfus vymenil obec Malé Stráže za majetok zoborského konventu Hetmén pri Šali. Už v nasledujúcom roku však získal susednú obec Veľké Stráže aj s mýtnou stanicou. Jeho syn Peter z Evru (zo Stráží) v roku 1392 získal od kráľa Žigmunda Luxemburského hrad Oponice. Podľa hradu začali príslušníci rodu užívať šľachtický predikát – Apponyi de Nagy Apony. Aponiovci v novoveku patrili medzi bohatú uhorskú – neskôr nacionálnym cítením „maďarskú“ šľachtu, ktorá vlastnila majetky hlavne v Nitrianskej, Trenčianskej a Bratislavskej župe. Majetky v obci Stráže ostali vo vlastníctve Aponiovcov aj po vymretí mladšej grófskej vetvy rodu v druhej polovici 19. storočia.

V žiadosti zaslanej svojmu zemepánovi grófovi Jozefovi Aponimu (1775 – 1853) poddaní z dediny Stráže poukazujú na svoju biedu. Prosia ho, aby im dovolil odviezť z poľa obilie ešte pred vybratím deviatku, pretože

Osviceny pan grof, pan milostivy, dobrotivy, a spravodlivy!

Poddaní osviceneho pana grofa, obyvatele stražanski z veliku a hlboku poníženostu k noham osvicenemu panu grofovi na kolena padaju a ponížene prosa za pomoc a graciu v tom:

Ponevadž mnohí v obci sa nachadzaju, kteri juš od davna chleba nemaju a takoveho sobe v tychto ťažkych časoch kupit teš nemožu a s pola na omlateni do domu privest nesma. Tak teš pre lichvu na omasceni sečky nečo jačmena anebo viky teš do domu odvest nesma, ponevadž devatek ješče odebraty neni. A preto šetko zboži skrzeva nečase a velke dešde na poli nam vyrosta, skrzeva ktere každoročite velke škody trpet musime. S tej pričiny ponížene prosime, ponevadž poddani jeho exelencie pana grofa Apponyi Antala juš sebe zboži s pola domov neb do stodol odvažaju, že by aj od nas napozatym osviceny pan grof devatek na zrne milostive prijati račili, aby sme na buduce ješte vac škody netrpeli. Zavazujeme se všeci za jedneho a jeden za všetkych, že podle milostiveho urizeni a roskazu osviceneho pana grofa všeci jeden den chceme do jam takovy devatek zesypati. Za kteru milost a graciu sa usilovat aj na buduce vždy verne a poslušne služit, teš za osviceneho pana grofa aj za celu familiu dobre zdravi, sčasti a dluhe na tomto svete panovani, pana Boha prosit budeme. A když ponížene prosime zustavame osvicenemu panu grofovi

poníženi a vždy verni poslušni
poddani, obyvatele stražovski.

● Žiadosť poddaných z dediny Stráže zo 7. augusta 1821 svojmu zemepánovi grófovi Jozefovi Aponimu v pôvodnom znení.

časté dažde im na obilí spôsobujú veľké škody. Poukazujú, že obilie z poľa odviezli aj poddaní grófa Antona Aponiho (1782 – 1852).

Zákonom z roku 1514 boli pre poddaných okrem peňažného cenzu stanovené aj naturálne dávky. Pre zemepána sa odovzdával deviatok z poľnohospodárskych produktov (pre cirkev aj desiatok) a tzv. poddanské dávky. Zákonom bola stanovená aj nútená práca na panskom. Urbárska reformácia v druhej polovici 18. storočia uľahčila robotné povinnosti poddaných, ale na druhej strane zvýšila naturálne dávky a dane. V roku 1785 cisár Jozef II. v rámci osvietenských reforiem vydal patent o zrušení nevoľníctva v Uhorsku. Zrušil pripútanie poddaných k pôde, umožnil im právo disponovať s majetkom, zabezpečil im slobodu sťahovanie a ď. Šľachtu si v Uhorsku zachovala svoje výsadné postavenie aj po zrušení nevoľníctva. Dokladá to aj žiadosť poddaných zo Stráží z roku 1821.

Situáciu čiastočne riešil až zákon o zrušení poddanstva z roku 1848 a v konečnom dôsledku až zánik Rakúsko-Uhorskej monarchie v roku 1918.

@ E-mailová súťaž Hlasu Krakovian

Deti, mládež, dospelí: „Pamätáte sa ešte na...?“ (1)

Blížia sa Vianoce, skrátka už o pár dní nám opäť zaklopú na dvere, a my sme pre Vás z redakcie HLAS-u Krakovian pripravili malý darček. Po prvýkrát v histórii HLAS-u Krakovian veríme, že zaujímavú a do budúcnosti i obľúbenú súťaž o hodnotné ceny. Dnes sa vás, milí čitatelia pýtame: Napíšte nám meno legendárneho literárneho hrdinu vyobrazeného na ilustrácii. Zo správnych odpovedí vyžrebujeme troch z Vás a následne vás odmeníme peknou, hodnotnou cenou. Svoje odpovede môžete zasielať **najneskôr do 28.02.2009** (vrátane) na e-mailovú adresu: **martin.gono@krakovany.sk**, vzhľadom na to, že sa jedná iba o e-mailovú súťaž. Nezabudnite pripísať svoje meno, priezvisko, adresu trvalého bydliska, vek, e-mailový i telefonický kontakt – nie je podmienkou. Mená troch šťastných výhercov spolu s cenami uverejníme v HLAS-e Krakovian č. 1/2009. Výhercovia budú o výhre informovaní. Tešíme sa na všetky Vaše e-mailové odpovede a držíme Vám palce pri následnom žrebovaní.

(-r-/-mg-) Illustration © Vladimír Machaj 1968

